

C-364/19. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2019. május 7.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunalul Galați (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. február 27.

Felperesek:

XU

YV

ZW

AU

BZ

CA

DB

EC

Alperesek:

S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A.

Credit Europe Bank NV

Az alapeljárás tárgya

Fellebbezések, amelyeket XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB és EC mint felperesek/fellebbezők, valamint az S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A. és a Credit Europe Bank NV mint alperesek/ellenérdekű felek terjesztettek elő a Judecătoria Galați (galaci helyi bíróság, Románia) azon ítélete ellen, amellyel az

részben helyt adott a felperesek az alperes S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A-val kötött kölcsönszerződésben alkalmazott egyes feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása iránti keresetének.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdésének és 4. cikkének (2) bekezdésének értelmezése.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a 93/13/EGK irányelv – C-186/16. sz. Andriuc és társai ügyben értelmezett – 1. cikkének (2) bekezdését és 4. cikkének (2) bekezdését, hogy a nemzeti bíróságnak valamely nemzeti rendelkezést átvevő, árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel esetén elsődlegesen az irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő tilalom relevanciáját vagy – az irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő rendelkezések előzetes értékelése nélkül – azt kell megvizsgálnia, hogy a szolgáltató betartotta-e az irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében szabályozott tájékoztatási kötelezettséget?

2) Úgy kell-e értelmezni a 93/13/EGK irányelv 1. cikkének (2) bekezdését és 4. cikkének (2) bekezdését, hogy a fogyasztó kölcsönszerződés megkötése előtti tájékoztatására irányuló kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén a szolgáltató hivatkozhat az irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő rendelkezésekre abból a célból, hogy valamely nemzeti jogszabályi rendelkezést átvevő, árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételre ne terjedjen ki a tisztességtelen jelleg megítélése?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és a hivatkozott ítélkezési gyakorlat

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdése és 4. cikkének (2) bekezdése

Az Európai Unió Bíróságának RWE Vertrieb ítélete (C-92/11. sz. ügy, 25. pont); Kušionová ítélete (C-34/13. sz. ügy, 76. és 78. pont); Barclays Bank SA ítélete (C-280/13. sz. ügy); Lupean és Lupean ítélete (C-119/17 ügy); OTP Bank és OTP Faktoring ítélete (C-51/17. sz. ügy); Andriuc és társai ítélete (C-186/16. sz. ügy, 27–31. pont)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

A Codul civil (1864) (az 1864. évi polgári törvénykönyv) 1578. cikkének a kölcsönszerződés megkötésének napján – 2007. november 8-án – hatályos változata akként rendelkezett, hogy „[...] A kölcsönszerződésből eredő pénzfizetési kötelezettség minden esetben a szerződésben meghatározott számszerű összegre korlátozódik. Amennyiben a deviza árfolyama tekintetében a fizetési határidő lejártát megelőzően növekedés vagy csökkenés következik be, az adós a felvett összeg visszafizetésére köteles, és kizárólag a fizetés idején érvényes árfolyamon köteles annak visszafizetésére.”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Az alperes bukaresti Credit Europe Ipotecar IFN SA a 2007. november 8-i kölcsön- és garanciaszerződéssel lakásvásárlás céljára, 30 éves futamidőre 124 700 svájci frank (CHF) összegű jelzálogkölcsönt nyújtott XU, YV, ZW és AU, valamint NL mint felperesek/fellebbezők részére. 2014. április 6-án NL elhunyt; örökösei ZW (túlélő házastárs), BZ, CA, DB és EC (gyermek)ek felperesek.
- 2 A hiteltörlesztési terv szerint 2007. december 3. és 2008. május 2. között a havi törlesztőrészlet 0 CHF összegnek felelt meg, 2008. június 2. és 2011. november 1. között 436,45 CHF és 498,8 CHF között mozgott, míg a 2011. november 2. és 2037. november 2. közötti időszak vonatkozásában azt 680,63 CHF és 683,5 CHF között állapították meg.
- 3 2009. március 31-én az alperes Credit Europe Ipotecar IFN SA a kölcsönszerződésből eredő követelését az alperes amszterdami Credit Europe Bank NV javára engedményezte.
- 4 Mind az eredeti szerződés, mind pedig a kölcsön újratárgyalásáról szóló, 2011. október 3-i módosító záradék akként rendelkezett, hogy az átváltási árfolyam esetleges eltérései a kölcsönfelvevőket terhelik.
- 5 A kölcsön értéke, amely a szerződés megkötésének napján 124 700 CHF volt, 256 221,09 román lej (RON) összegnek felelt meg. 2015. március 16-án, a Judecătoria Galați (galaci helyi bíróság) előtti eljárás megindításakor, a kölcsön értéke 522 991,8 RON összegnek felelt meg a svájci frank átváltási árfolyamának 204,12%-os emelkedése következtében.
- 6 A felperes XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB és EC az alperes Credit Europe Ipotecar IFN SA-val szemben 2015. március 16-án a Judecătoria Galați (galaci helyi bíróság) elé terjesztett, 2015. október 8-án módosított keresettel kérte, hogy a bíróság állapítsa meg – többek között – az árfolyamkockázat felperesek általi viselésével kapcsolatos feltétel tisztességtelen jellegét és e feltétel ebből eredő abszolút semmisségét, következésképpen kérték a CHF/RON átváltási

árfolyamnak a szerződéskötés napján érvényes értéken történő meghatározását és a túlzott mértékben megfizetett összegek visszafizetését.

- 7 A felperesek előadták, hogy az alperestől nem kaptak tájékoztatást a CHF pénznem felértékelődésének – a bank által pénzügyi tapasztalata alapján előrelátható – kockázatáról, és hogy e mulasztás a tanácsadási kötelezettség megsértésének minősül, mivel a felperesek az őket megilletői jogok és az általuk vállalt kötelezettségek terjedelmével kapcsolatos torz és irreális elképzelés alapján vállaltak szerződéses kötelezettséget. A felperesek hivatkoztak arra, hogy a kölcsönökért felelős ügyintéző (az alperes alkalmazottja) arra készítette őket, hogy CHF-ban vegyenek fel kölcsönt azzal, hogy az a legelőnyösebb a bankpiacon és nem jár kockázattal, mivel a svájci frank a legstabilabb pénznem a devizapiacra. Ezenfelül a felperesek előadták, hogy kérték a kölcsönökért felelős ügyintézőtől, hogy számítsa ki a kölcsönzött összeget a nemzeti pénznemben (RON) és euróban, az ügyintéző azonban közölte velük, hogy kizárólag a svájcifrank-alapú hitel vonatkozik rájuk. A felperesek – mivel nem a bankszektorban dolgoztak és a devizapiaccal kapcsolatban nem rendelkeztek a szükséges ismeretekkel – úgy vélték, meggyőzték őket arról, hogy ilyen típusú szerződést kössenek, és hogy az ügyintéző kifejtette részükre, hogy ez az ő szektora, és hogy bízniuk kell benne és a bankban.
- 8 Ezenfelül a felperesek kérték az átváltási árfolyammal és a kamatszámítással kapcsolatos feltételek tisztességtelen jellegének megállapítását.
- 9 Az alperes Credit Europe Ipotecar IFN SA és Credit Europe Bank NV arra hivatkozott, hogy elfogadhatatlan a devizaárfolyam-kockázat viselésével kapcsolatos feltétel tisztességtelen jellegének, ebből eredően e feltétel abszolút semmisségének megállapítására, valamint a CHF/RON átváltási árfolyamnak a szerződéskötés napján érvényes árfolyamon történő meghatározására vonatkozó kérelem, mivel a román jogi szabályozás nem teszi lehetővé, hogy a bíróság a szerződést módosító záradék révén módosítsa, a 93/13/EGK irányelv pedig nem alkalmazandó. Ezzel kapcsolatban az alperesek úgy vélik, hogy nem merül fel az állítólagos szerződéses egyenlőtlenség kérdése, mivel a monetáris nominalizmus elvét a hitelintézet helyett a nemzeti jogalkotó (a polgári törvénykönyv 1578. cikke) határozta meg. Ezenfelül az átváltási árfolyammal kapcsolatos általános információt bármely átlagfogyasztó képes megérteni. Az alperesek emellett kifejtették, hogy a szolgáltató szerződés és jogszabály alapján sem köteles tájékoztatást nyújtani az árfolyamkockázat fennállásáról, vagyis valamely pénznem fel- vagy leértékelődésének mértékéről, ezért nem tekinthető úgy, hogy a pénzintézet rosszhiszemű volt, mivel nem ismerhette teljes bizonyossággal a CHF pénznem alakulását. A pénzintézetek állítólagos, felperesek szerinti vétkeességét a hitelnyújtás napján hatályos és jelenleg hatályos egyetlen jogalkotási aktus sem szankcionálja.
- 10 A Judecătoria Galați (galaci helyi bíróság) a 2018. január 30-i ítélettel részben helyt adott a keresetnek, azonban megalapozatlanságra hivatkozással elutasította – többek között – az árfolyamkockázat felperesek általi viselésével kapcsolatos

feltétel tisztességtelen jellegének, és ebből eredően e feltétel abszolút semmisségének megállapítására vonatkozó kérelmet.

- 11 A Judecătoria Galați (galaci helyi bíróság) először is az indokolásban megvizsgálta az árfolyamkockázatot, amely – a Norma Băncii Naționale a României n. 17/2003-ban (Románia nemzeti bankjának 17/2003. sz. rendelete) szereplő meghatározás szerint – a várható nyereség átváltási árfolyam ingadozásaiból eredő elvesztésének vagy elmaradásának kockázata. Mivel a szerződés akként rendelkezett, hogy az árfolyamkockázatot a felperesek viselik, a bíróság megállapította, hogy a keresetből kitűnik, hogy a felperesek azért kötötték meg CHF pénznemben a szerződést, mivel az előnyösebb volt számukra, habár a banki pénzügyi piacon szabadon választhattak volna román lej alapú vagy a CHF-től eltérő pénznemben meghatározott kölcsönt. Noha a felperesek előadták, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos állítólagos feltételt úgy tették kötelezővé a számukra, hogy annak természetét nem befolyásolhatták, a Judecătoria Galați (galaci helyi bíróság) úgy ítélte meg, hogy valamely kölcsönnek egy adott külföldi valutában, 30 éves futamidőre történő felvétele a szóban forgó valuta ingadozásaiból eredő kockázatok felvállalásának minősül. Ezenfelül a bíróság megállapította, hogy azok a szerződéses rendelkezések, amelyek alapján a kölcsönfelvevő a hitel részleteit CHF-ban köteles törleszteni, nem idéznek elő jelentős egyenlőtlenséget a felek jogaiban és kötelezettségeiben, mivel e rendelkezéseket nem kizárólag a pénzintézet javára kötötték ki, megállapította továbbá, hogy nem lehet a pénzintézet rosszhiszeműségére hivatkozni, mivel nem úgy tűnik, hogy ráerőltette volna a felperesekre a szerződés tárgyát képező pénzügyi terméket.
- 12 Másodszor, az elsőfokú bíróság – azzal kapcsolatban, hogy a gazdasági szereplő köteles teljes körű, helytálló és pontos tájékoztatást adni, ami azt is feltételezi, hogy a szerződési feltételeket világosan és egyértelműen kell megfogalmazni, hogy azok megértése ne igényeljen különleges ismereteket – megállapította, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési rendelkezések megfogalmazásának módjából kitűnik, hogy az alperesek a szerződéskötéskor elmagyarázták, hogy a hitelt svájci frankban kell majd törleszteni. Abból, hogy a hitelező szolgáltató, nem következik annak vélelmezése, hogy ismerte vagy előre látta a CHF átváltási árfolyamának alakulását. Ezenfelül a bíróság a piac megfelelő működésének feltételei által képezett korlátokat illetően utal a 2004. március 4-i Cofinoga ítéletre (C-264/02. sz. ügy). A hitelintézet így nem köteles a természetes személyeknek pénzügyi tanácsadást nyújtani, hanem kizárólag a hitelajánlatát kell ismertetnie. Következésképpen az elsőfokú bíróság úgy véli, hogy a felperesek tájékoztatást kaptak az ajánlatról, amelyet előnyösnek találtak.
- 13 2018. március 7-én a felperesek és 2018. március 15-én az alperesek is fellebbezést terjesztettek elő az elsőfokú bíróság ítélete ellen.
- 14 A felperesek/fellebbezők kérik az elsőfokú ítéletnek az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása, az átváltási árfolyamnak a szerződéskötés napján érvényes árfolyamon történő

meghatározása, valamint a szerződéskötés kori átváltási árfolyam és az egyes részletek törlesztésekor érvényes átváltási árfolyam különbözetét képező összegek visszafizetésére kötelezés melletti megváltoztatását kéri.

- 15 Az alperesek/ellenérdekű felek megismétlik az első fokon előadott védekezéseiket, és előadják, hogy az árfolyamkockázat jellegénél fogva kizárólag a fogyasztót terheli annál is inkább, mert azt a szolgáltató nem láthatta előre, mivel az az ellenőrzési körén kívül eső, külső elemektől függött. Ezenfelül helytálló módon nyújtottak tájékoztatást és nem áll fenn jelentős egyensúlyhiány. Újból hivatkoztak a monetáris nominalizmus elvére, és arra, hogy a tisztességtelen jelleg bíróság általi megítélése nem terjed ki az említett szerződési feltételre.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 16 Az előzetes döntéshozatali eljárást a Tribunalul Galați (galaci törvényszék, Románia) hivatalból indította.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik a Bíróság RWE Vertrieb ítéletének (C-92/11) 25. pontjára, Kušionová ítéletének (C-34/13) 76. és 78. pontjára, valamint Andriuc és társai ítéletének (C-186/16) 27–31. pontjára, amelyek megemlítik, hogy nem tartoznak a 93/13 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének hatálya alá azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröznek.
- 18 A Tribunalul Galați (galaci törvényszék) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdést illetően annak megállapítását kéri, hogy az elsőfokú bíróságnak elsődlegesen azt kell-e megvizsgálnia, hogy a szolgáltató teljesítette-e a fogyasztó előzetes tájékoztatására irányuló kötelezettséget, vagy hogy a kölcsönszerződés tartalmaz-e olyan szerződési feltételt, amelyre a tisztességtelen jelleg megítélése nem terjed ki.
- 19 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a Bíróság Andriuc és társai ítéletét (C-186/16. sz. ügy) követően a nemzeti ítélkezési gyakorlat nagy része szerint a bíróságnak – az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltételek tisztességtelen jellegére történő hivatkozás esetén – elsődlegesen azt kell értékelnie, hogy a vitatott szerződéses rendelkezések pusztán valamely belső jogi rendelkezést tükröznek-e (a polgári törvénykönyvben meghatározott monetáris nominalizmus elve), vagy hogy relevanciával bír-e az, hogy a tisztességtelen jelleg megítélése a 93/13/EGK irányelv 1. cikkének (2) bekezdése révén nem terjed ki a szerződési feltételre. A bíróságok a gyakorlatban a szóban forgó kizárás vizsgálatát részesítették előnyben, nem pedig a szolgáltató szerződéskötés előtti magatartásának abból a szempontból történő vizsgálatát, hogy a szolgáltató hitelszerződés megkötése előtt eleget tett-e a fogyasztó előzetes tájékoztatására vonatkozóan őt terhelő kötelezettségnek.
- 20 A Tribunalul Galați (galaci törvényszék) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést illetően a Bíróság általi értelmezést arra az esetre kéri, ha a

bíróságnak elsődlegesen az előzetes tájékoztatás kötelezettség szolgáltató általi teljesítését kell vizsgálnia, továbbá ha így megállapítja, hogy a szolgáltató azt nem teljesítette a jogszabályi előírásoknak megfelelően és nem közölte a fogyasztóval világosan és érthetően a szerződési feltételek tartalmát annak érdekében, hogy a fogyasztó a szerződés megkötése előtt kellő információval rendelkezzen ahhoz, hogy körültekintően és megalapozottan hozhasson döntést. Ilyen esetben felmerül az a kérdés, hogy a szolgáltató – amelynek szerződéses magatartása nem volt jóhiszemű – hivatkozhat-e a 93/13/EGK irányelv 1. cikkének (2) bekezdésére annak érdekében, hogy a bíróság tisztességtelen jelleg megítéléséből kizárja a belső jogszabályi rendelkezést átvevő, árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltételt.

MUNKADOKUMENTUM